

อนุต ปัจจัย กับกลุ่ม ทิว ธาตุ

ว่าโดยกาล

บอกปัจจุบันแท้ แปลว่า อยู่

บอกปัจจุบันใกล้อนาคต แปลว่า เมื่อ

ว่าโดยวาทก

เป็นได้ ๒ วาทก คือ กัตตวาทก และเหตุกัตตวาทก

การใช้ อนุต ปัจจัย

ประกอบด้วยลิงค์ วจนะ วิภัตติ เหมือนนามนามที่เป็นเจ้าของ

เช่น บุริโส อุปฺปชฺชนโต

อิตถิ อุปฺปชฺชนตี

กุลฺ อุปฺปชฺชนตํ

ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ ถ้าอยู่หลังนามนามใช้เป็นกิริยาในระหว่าง

เช่น บุริโส คาเม อุปฺปชฺชนโต.....

อิตถิ คาเม อุปฺปชฺชนตี.....

กุลฺ คาเม อุปฺปชฺชนตํ.....

ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ ถ้าอยู่หน้านามนามใช้เป็นวิเศษณะ

เช่น สคฺเค อุปฺปชฺชนโต บุริโส

สคฺเค อุปฺปชฺชนตี อิตถิ.....

สคฺเค อุปฺปชฺชนตํ กุลฺ.....

ประกอบด้วยวิภัตติอื่นจากปฐมวิภัตติใช้เป็นคุณนาม

เช่น นิรเย อุปฺปชฺชนตํ บุริสํ ทิสฺวา.....

นิรเย อุปฺปชฺชนเตน บุริเสน สทฺธี คนฺตฺวา

นิรเย อุปฺปชฺชนตสฺส บุริสสฺส ทฺกฺขํ ทิสฺวา.....

นิรเย อุปฺปชฺชนตสฺมา บุริสสฺมา คนฺตฺวา

นิรเย อุปฺปชฺชนตสฺส บุริสสฺส ทฺกฺขํ

นิรเย อุปฺปชฺชนตสฺมี บุริสสฺมี ภยํ ทิสฺวา

ประกอบด้วยฉันทวิภัติ ใช้เป็นกิริยาประโยคอนุาท

เช่น ปิตุโน อาหารํ ภูณฺชนตฺตสฺส, ปุตฺโต อคฺมาสิ ฯ

ประกอบด้วยสตัดมีวิภัติ ใช้เป็นกิริยาประโยค ลักษณะ

เช่น มาตริ อาหารํ ภูณฺชนตฺติยา, กาโล อติกฺกนฺโต ฯ

หมวด ทิว ธาตุ ลง ย ปัจจัยประจําหมวดธาตุก่อน เช่น ทิพฺพนฺโต

สิพฺพนฺต

พฺชฺณนฺต

ชฺียนฺต

มฺยฺนฺต

มฺสฺสนฺต

รชฺชนฺต

กลุ่มที่ประกอบด้วย อนฺต ปัจจัยนี้ ในปุงลึงค์ แจกตามแบบ บุริส, หรือ ภควนฺตฺ ในอิติถิลึงค์ ลง อี
ปัจจัย รชฺชนฺตฺ แจกตามแบบ นารี, ในนปุงสกลึงค์ แจกตามแบบ กุล

บุริส

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	บุริโส	บุริสา
ท.	บุริสํ	บุริเส
ต.	บุริเสน	บุริเสหิ บุริเสภิ
จ.	บุริสสฺส บุริสสาย บุริสตฺถํ	บุริसानํ
ปญ.	บุริสสฺมา บุริสมฺหา บุริสา	บุริเสหิ บุริเสภิ
ฉ.	บุริสสฺส	บุริसानํ
ส.	บุริสสฺมี บุริสมฺหิ บุริเส	บุริเสสฺ
อา.	บุริส	บุริสา

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

ชียนุต ในปุงลิงค์ แจกตามแบบ ปุริส

	เอกวจนะ	พหุจนะ
ป.	ชียนุโต	ชียนุตตา
ท.	ชียนุตม์	ชียนุตเต
ด.	ชียนุตเตน	ชียนุตเตหิ ชียนุตเตภิ
จ.	ชียนุตตสฺส	ชียนุตตานัม
ปญ.	ชียนุตตสฺมา ชียนุตตมฺหา	ชียนุตตา/ ชียนุตเตหิ ชียนุตเตภิ
ฉ.	ชียนุตตสฺจ	ชียนุตตานัม
ส.	ชียนุตตสฺมี ชียนุตตมฺหิ	ชียนุตเต ชียนุตเตสฺสุ
อา.	ชียนุต	ชียนุตตา

ภควนตุ ศัพท์ แจกอย่างนี้

	เอกวจนะ	พหุจนะ
ป.	ภควา	ภควนุตตา ภควนุโต
ท.	ภควนุตม์	ภควนุตเต ภควนุโต
ด.	ภควตตา	ภควนุตเตหิ ภควนุตเตภิ
จ.	ภควโต	ภควตัม ภควนุตตานัม
ปญ.	ภควตตา	ภควนุตเตหิ ภควนุตเตภิ
ฉ.	ภควโต	ภควตัม ภควนุตตานัม
ส.	ภควตติ ภควนุตเต	ภควนุตเตสฺสุ
อา.	ภคว ภควา	ภควนุตตา ภควนุโต

เขียนุต ในปุงลิงค์ แจกตามแบบ ภาควนตุ

	เอกวจะ	พหุจนะ
ป.	ชีย	ชียนุโต ชียนุตตา
ท.	ชียนุต	ชียนุเต
ด.	ชียตา	ชียนุเตหิ ชียนุเตภิ
จ.	ชียโต	ชียตัม ชียนุตานัม
ปญ.	ชียตา	ชียนุเตหิ ชียนุเตภิ
ฉ.	ชียโต	ชียตัม ชียนุตานัม
ส.	ชียติ ชียนุเต	ชียนุเตสุ
อา.	ชีย ชียา	ชียนุโต ชียนุตตา

กุล ศัพท์ ในนปุงสกลิงค์ แจกอย่างนี้

	เอกวจนะ	พหุจนะ
ป.	กุล	กุลานิ
ท.	กุล	กุลานิ
ด.	กุลเณ	กุลเอหิ กุเลภิ
จ.	กุลสฺส กุลา ย กุลตฺถ	กุลานัม
ปญ.	กุลสฺมา กุลมฺหา กุลา	กุลเอหิ กุเลภิ
ฉ.	กุลสฺส	กุลานัม
ส.	กุลสฺมี กุลมฺหิ กุเล	กุลเอสุ
อา.	กุล	กุลานิ

เขียนุต ในนปุงสกลิงค์ แจกตามแบบ กุล

	เอกวจนะ	พหุจนะ
ป.	ชียนุต	ชียนุตานิ
ท.	ชียนุต	ชียนุตานิ
ด.	ชียนุเตน	ชียนุเตหิ ชียนุเตภิ
จ.	ชียนุตสฺส	ชียนุตานัม
ปญ.	ชียนุตสฺมา ชียนุตมฺหา	ชียนุตตา ชียนุเตหิ ชียนุเตภิ

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

ฉ.	ชียนุตตส	ชียนุตานัน
ส.	ชียนุตตสมี ชียนุตมฺหิ ชียนุตเต	ชียนุตเตสุ
อา.	ชียนุต	ชียนุตานิ

ศัพท์ที่เป็น อี การันต์ในอิตถิลิงค์แจกอย่าง นารี ดังนี้

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	นารี	นารีโย นารี
ท.	นารี นารียํ	นารีโย นารี
ต.	นาริยา	นาริหิ นารีภิ
จ.	นาริยา	นารีนํ
ปญ.	นาริยา	นาริหิ นารีภิ
ฉ.	นาริยา	นารีนํ
ส.	นาริยา นารียํ	นารีสุ
อา.	นารี	นารีโย นารี

ชียนุต ในอิตถิลิงค์ ลง อี ปัจจัย เป็น ชียนุตติ แจกตามแบบ นารี

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	ชียนุตติ	ชียนุตติโย ชียนุตติ
ท.	ชียนุตติ ชียนุตติยํ	ชียนุตติโย ชียนุตติ
ต.	ชียนุตติยา	ชียนุตติหิ ชียนุตติภิ
จ.	ชียนุตติยา	ชียนุตตินํ
ปญ.	ชียนุตติยา	ชียนุตติหิ ชียนุตติภิ
ฉ.	ชียนุตติยา	ชียนุตตินํ
ส.	ชียนุตติยา ชียนุตติยํ	ชียนุตติสุ
อา.	ชียนุตติ	ชียนุตติโย ชียนุตติ

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. ทิว ธาตุ มีปัจจัยอะไรเป็นปัจจัยประจำหมวดธาตุ
 ๒. มุขุหนุต ประกอบอะไรบ้าง
 ๓. มุขุหนุต เป็นอะไรจาก
 ๔. จงแปลเป็นภาษามคธ
 - อ. บุรุษ ท. หลงอยู่ในหญิง ท. ย่อมไป สู่อำนาจ แห่งตันทหา ฯ
 ๕. จงแปลเป็นภาษาไทย
- มหาปาโล มคฺเค มุขุหนุโต สวตฺถึ น ปาปฺณาติ ฯ